

رکور دشنکی تولید انرژی در نیروگاه طوس

مدیرعامل شرکت افق تأمین انرژی طوس (وابسته به شستا) از تأمین ۴۵ درصد برق مشهد و ثبت رکوردی هم‌تراز نیروگاه بوشهر خبر داد

یادداشت
O P I N I O N

مهرداد حق‌گو

کارشناس بازار سرمایه

صنعت دارو ستون استراتژیک توسعه

صنعت دارو به‌عنوان یکی از ستون‌های کلیدی توسعه اقتصادی و اجتماعی، نقشی فراتر از تولید کالا دارد و به‌طور مستقیم با امنیت سلامت، رفاه عمومی و پایداری اجتماعی پیوند خورده است. اهمیت این صنعت در بزرگه‌هایی همچون همه‌گیری‌ها، بلایای طبیعی و بحران‌های اقتصادی آشکارتر از همیشه نمایان شده است. کشورهایی که توانایی تولید پایدار و مستقل دارو را در مرزهای خود دارند، از مزیت ژئوپلیتیک بالاتری برخوردار می‌شوند. در دهه‌های اخیر، صنعت داروسازی جهانی با تکیه بر نوآوری، فناوری‌های پیشرفته و زنجیره تأمین گسترده، جایگاهی استراتژیک در سیاست‌گذاری‌های ملی و بین‌المللی یافته است. در همین حال، ایران نیز به دلیل نیازهای فزاینده سلامت و شرایط خاص اقتصادی، توجه ویژه‌ای به تقویت ظرفیت‌های داخلی تولید دارو داشته است.

گزارش‌ها نشان می‌دهد صنعت دارو در دو دهه اخیر رشدی قابل توجه داشته و حجم فروش آن در جهان اکنون به حدود ۱٫۸۰۰ میلیارد دلار رسیده است. پیش‌بینی‌ها حکایت از آن دارد که این روند تا سال ۲۰۲۷ ادامه خواهد یافت و فروش جهانی به ۱٫۹۰۰ میلیارد دلار می‌رسد. این صنعت به‌شدت تکنولوژی‌محور است و به نوآوری وابسته مانده، به‌طوری‌که میانگین هزینه تحقیق و توسعه آن حدود ۱۵ درصد کل هزینه‌هاست؛ درحالی‌که این رقم در سایر صنایع به‌طور متوسط ۶ درصد است. در ایران، میزان واردات دارو شامل مواد اولیه و محصول نهایی سالانه بین ۲ تا ۲٫۵ میلیارد دلار برآورد می‌شود. با توسعه سایت‌های تولیدی در داخل، سهم واردات محصول نهایی کاهش یافته و در مقابل، نیاز به واردات مواد اولیه بیشتر شده است. امروز شرکت‌های دارویی حاضر در بازار سرمایه کشور به پنج گروه تقسیم می‌شوند: تولیدکنندگان نهایی، تولیدکنندگان مواد اولیه، شرکت‌های پخش، هلدینگ‌های سرمایه‌گذاری و سایر تولیدکنندگان همچون بسته‌بندی یا داروهای گیاهی. با وجود ظرفیت‌های موجود، سیاست‌گذاری قیمتی در صنعت دارو همچنان تحت کنترل مستقیم دولت است و این تفاوت مهمی با بسیاری از صنایع دیگر دارد. سازمان غذا و دارو نقش تعیین‌کننده‌ای در قیمت‌گذاری ایفا می‌کند و هرچند این مداخله به کنترل بازار کمک کرده، در مواردی تولیدکنندگان را با چالش رویه‌رو ساخته است. نقدی‌نگی و مطالبات انبساط‌ناهن، از مهم‌ترین مشکلات صنعت به شمار می‌روند. چرخه تولید تحت فشار مشکلات مالی شرکت‌های پخش و داروخانه‌ها قرار گرفته است. کارشناسان به این باورند که با شفاف‌سازی بودجه دارو و بازنگری در سیاست‌های قیمتی می‌توان بخشی از بحران را مهار کرد. دارو کالایی حیاتی است و نیاز به گردش سریع منابع مالی دارد، اما مشکلات ارزی و تأخیر در تخصیص ارز روند تولید را مختل کرده است. این امر موجب شده شرکت‌ها برای ادامه فعالیت به منابع مالی گران‌قیمت روی آورند که در شرایط نرخ بهره بالا صرفه اقتصادی ندارد و حتی ۲۳ درصد سود عملیاتی شرکت‌های پخش صرف هزینه‌های مالی می‌شود.

رامین بیات

روزنامه نگار

▲ نمایی از شرکت افق تأمین انرژی طوس

ناترازی در تأمین برق طی سال‌های اخیر به یکی از چالش‌های جدی اقتصاد و زندگی روزمره مردم تبدیل شده است. افزایش مداوم تقاضای صنایع بزرگ و شهرهای پرجمعیت، در کنار فرسودگی نیروگاه‌های قدیمی و افت راندمان تجهیزات، فشار مضاعفی بر شبکه برق کشور وارد کرده است. در چنین شرایطی، نوسازی زیرساخت‌های موجود و حرکت به سمت انرژی‌های تجدیدپذیر، نه یک گزینه بلکه ضرورتی برای تضمین امنیت انرژی و ایجاد توازن میان تولید و مصرف است.

شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی (شستا) در این مسیر، نمونه‌ای موفق از مدیریت و توسعه پایدار را ارائه داده است. نیروگاه طوس با چهار واحد بخاری ۱۵۰ مگاواتی، پس از اجرای تعمیرات اساسی و تعویض تجهیزات فرسوده، در دوسال گذشته توانست تولید خود را ۱۷ درصد افزایش دهد و به بالاترین سطح دهه اخیر دست یابد. این تجربه نشان داد که ظرفیت‌های از دست‌رفته نیروگاه‌های قدیمی با برنامه‌ریزی دقیق و سرمایه‌گذاری هوشمند قابل احیا است.

همزمان، ورود به عرصه انرژی خورشیدی و جذب حدود هزار میلیارد تومان سرمایه برای احداث نیروگاه خورشیدی در مجاورت نیروگاه طوس، نقطه عطفی در سیاست‌های توسعه‌ای این مجموعه به شمار می‌رود. با توجه به اینکه شستا خود یکی از بزرگ‌ترین مصرف‌کنندگان برق کشور است، برنامه‌ریزی برای تأمین پایدار انرژی شرکت‌های زیرمجموعه اهمیت مضاعف پیدا می‌کند؛ به‌طوری‌که ۷۰ درصد برق تولیدی نیروگاه طوس به صنایع داخلی هلدینگ اختصاص می‌یابد. این اقدام نه تنها به کاهش هزینه‌های انرژی واحدها کمک می‌کند، بلکه اطمینان از پایداری تأمین برق برای فعالیت‌های تولیدی آن‌ها را نیز تضمین می‌کند.

صادق صالحی، مدیرعامل و عضو هیأت مدیره شرکت افق تأمین انرژی طوس، مالک نیروگاه، در گفت‌وگو با آتیه‌نو جزئیات فعالیت‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای این نیروگاه را

تشریح کرده است.

● **توضیح اجمالی در مورد وضعیت تولید در نیروگاه و مسائلی که در مورد تولید وجود دارد، ارائه می‌دهید؟** نیروگاه طوس با چهار واحد بخاری هر یک ۱۵۰ مگاواتی در شمال مشهد واقع است و از سال ۱۳۶۴ تا ۱۳۶۷ واحد‌های آن وارد مدار شده‌اند. اکنون نزدیک به چهل سال است که این نیروگاه به‌صورت مستمر فعالیت می‌کند. طی این مدت، با گذشت زمان و افزایش سن تجهیزات، بهره‌وری و راندمان واحدها کاهش یافته بود، اما طی سال‌های اخیر با تمرکز بر بهبود زیرساخت‌ها و مدیریت دقیق، تولید برق به بالاترین سطح ده سال گذشته رسید. رکوردزنی اخیر در تولید، نتیجه مجموعه‌ای از اقدامات مدیریتی و فنی است که پیش از این برنامه‌ریزی شده و به اجرا درآمد.

● **نیروگاه در گذشته با چه مشکلاتی مواجه بود؟** زمانی که در فروردین ۱۴۰۲ به‌عنوان مدیرعامل منصوب شدم، سه مسئله اساسی در دستور کار قرار گرفت. نخست، پایداری‌سازی تولید بود، چرا که مشکلات مالی مجموعه‌های وابسته به شستا عمدتاً ناشی از کاهش تولید است. وقتی تولید پایین می‌آید، هزینه‌های سربار کاهش نمی‌یابد و این شرایط باعث زیان‌دهی مجموعه‌ها می‌شود؛ مشابه وضعیتی که در برخی صنایع دولتی یا نیمه‌دولتی دیده‌ایم. بررسی‌های اولیه نشان داد نیروگاه طوس نیز به همین سمت در حال حرکت است؛ تولید کم، هزینه‌های سربار بالا و در نهایت زیان‌دهی. بنابراین اولین اقدام، افزایش حد اکثری تولید بود.

● **در این مسیر چه اقداماتی انجام شد؟** ابتدا چهار واحد نیروگاه عرضه‌یابی شدند تا مشخص شود کدام عوامل مانع تولید بهینه هستند. مشخص شد که نیروگاه نیازمند تعمیرات اساسی و تعویض قطعات

فرسوده است. نزدیک به ۱۰۰ کیلومتر لوله در بویلرها تعویض شد که در تاریخ نیروگاه بی‌سابقه بوده و تا ۳۰ سال آینده پاسخگوی نیازها خواهد بود. تجهیزات مدرن و به‌روز نصب شدند و سیستم‌های وابسته به تولید به‌صورت آنلاین و با یک روز آفلاین پایش شدند. دیتای تولید شامل ۱۵۰ شاخص روزانه بررسی شد و هر موردی که باعث کاهش تولید، کاهش بار یا افت راندمان می‌شد، اصلاح شد. تمامی خریده‌ها و جایگزینی تجهیزات با دقت انجام شد و این اقدامات کمک کرد تولید نیروگاه به سطح ۳۰ سال گذشته بازگردد.

● **وضعیت تولید سالانه نیروگاه چگونه بوده؟** در سال ۱۴۰۳ تولید سالانه به سه میلیون و ۸۸۰ هزار مگاوات ساعت رسید که حدود ۴۴ تا ۴۵ درصد برق شهر مشهد و حدود یک درصد برق کل کشور را تأمین می‌کند. برای مقایسه، این رقم معادل تولید نیروگاه اتمی بوشهر در همان سال است. وقتی مدیریت نیروگاه را تحویل گرفتم، تولید سالانه حدود سه میلیون و ۴۰۰ هزار مگاوات ساعت بود. سال بعد به سه میلیون و ۷۵۰ هزار رسید و سپس به سه میلیون و ۸۸۰ هزار مگاوات ساعت رسید و پیش‌بینی می‌کنیم امسال این میزان به چهار میلیون مگاوات ساعت برسد. طی این مدت، حدود ۱۷ درصد رشد تولید رقم خورده که در تاریخ نیروگاه بی‌سابقه است.

● **بعد از پایدارسازی تولید، در حوزه فروش چه اقدامی انجام شد؟**

وقتی تولید پایدار شد، فروش نیز به تبع آن نیاز به ساماندهی داشت. شستا هم تولیدکننده و هم مصرف‌کننده بزرگ برق است. صنایع سیمانی، معدنی، دارویی و الکترونیکی زیرمجموعه شستا، مصرف‌کنندگان عمده نیروگاه طوس هستند. تصمیم گرفتیم ۷۰ درصد ظرفیت تولید برق نیروگاه را به شرکت‌های درون گروه شستا اختصاص دهیم و ۳۰ درصد باقی‌مانده طبق

تعهدات به دولت عرضه شود. این اقدام هم هزینه‌های انرژی واحدهای تابعه را کاهش می‌دهد و هم اطمینان از پایداری تأمین انرژی برای فعالیت‌های تولیدی آن‌ها را فراهم می‌کند.

● **برای توسعه نیروگاه برنامه‌ای دارید؟** بله، قدمت نیروگاه ۴۰ ساله است و توان تولید با شرایط فعلی نهایتاً ۱۰ تا ۱۵ سال آینده پایدار خواهد بود. برای همین پروژه‌ای بلندپروازانه در دستور کار قرار داده‌ایم و با مجوزهای درون گروهی، ۲۵ مگاوات برق خورشیدی به ظرفیت ۶۰۰ مگاوات اضافه شد. این پروژه که به‌عنوان بخشی از اهداف دولت چهاردهم تعریف شده، با حمایت‌های لازم اجرایی شده است. ۱۰ مگاوات از این پروژه تا پایان سال وارد مدار خواهد شد و ۱۵ مگاوات دیگر تا یک سال بعد عملیاتی می‌شود. حجم سرمایه‌گذاری حدود یک همت است که ۷۰ درصد آن از منابع داخلی و وام بانکی تأمین می‌شود. سرمایه‌گذار خارجی نیز در حال ورود به پروژه است، هرچند هنوز نهایی نشده است. پیش‌بینی شده تا سال ۱۴۰۷ ظرفیت نیروگاه خورشیدی به ۸۰۰ مگاوات برسد.

● **نظر شما درباره نرخ‌گذاری دستوری دولت در حوزه برق چیست؟**

نیروگاه ۶۰۰ مگاواتی ما که با قرارداد قدیم فعالیت می‌کند، از نظر درآمد و سود تقریباً مشابه نیروگاه خورشیدی ۲۵ مگاواتی است. در حالی که نیروگاه حرارتی مصرف سوخت دارد. این نشان دهنده ضعف نرخ‌گذاری قبلی است. با این حال، در دولت چهاردهم قراردادهای جدید با نرخ‌های مناسب برقرار شده و مبادلات برق حتی به صورت ارزی و در بورس انرژی با قیمت رقابتی آزاد انجام می‌شود. بنابراین قراردادهای جدید قابل قبول هستند، اما قراردادهای قدیم که بر مبنای نرخ دستوری بود، توان نیروگاه‌ها را محدود کرده و بخشی از ناترازی برق را ایجاد کرده بود.

● **به نظر شما دولت چه اقداماتی باید انجام دهد تا صنعت برق جذاب‌تر شود؟**

نهاد دولت باید نقش رگولاتوری داشته باشد، نه پیمانکاری. متأسفانه در حال حاضر دولت خود پیمانکاری می‌کند که اشتباه است؛ دلیل این کار سرعت بخشی به جمع‌آوری ناترازی‌ها است، اما به جای آن باید ظرفیت بخش خصوصی را به کار گیرد. خوشبختانه دولت متوجه شده و کم‌کم از پیمانکاری فاصله می‌گیرد. با توسعه تابلوهای سبز و آزاد در بورس انرژی، اصلاح اقتصاد برق امکان پذیر خواهد بود، هرچند این روند تدریجی است و در یک یا دو سال اتفاق نمی‌افتد.

● **و نکته پایانی؟** امیدواریم به زودی مشکل ناترازی برق کشور حل شود و همانند سال‌های ۹۵ تا ۹۷، صادرات برق مجدد فعال شود. در ترکمنستان پروژه احداث نیروگاه در حال پیگیری است و در افغانستان نیز فعالیت‌هایی در جریان است. در حوزه نوآوری نیز تلاش داریم از تجهیزات و سیستم‌های جدید تولید انرژی استفاده کنیم. هدف این است که ناترازی برق نه تنها حل شود، بلکه ایران به بازاری مهندسی و تخصصی قدرتمند در کشورهای همسایه تبدیل شود و پروژه‌های بزرگی در حوزه برق اجرا کند. انتظار می‌رود تا پایان دولت چهاردهم اقدامات مؤثری در این حوزه رخ دهد و در دولت بعدی صادرات برق دوباره از سر گرفته شود.

پل سیمانی ایران و عراق

تشکیل کمیته مشترک میان انجمن‌های سیمان دو کشور، آغاز فصلی تازه برای همکاری‌های فنی، آموزشی و بازرگانی در صنعت سیمان خواهد بود

این جایگاه است. در همین مسیر، محمدرضا محمدی، مدیرعامل شرکت سرمایه‌گذاری سیمان تأمین و رئیس انجمن سیمان ایران، در نشست مشترکی باعمار رحیم عبدالله الساعدی، رئیس انجمن صنفی سیمان عراق، پیشنهاد تشکیل کمیته مشترک بین دو انجمن را مطرح کرد. این کمیته قرار است بستری برای تبادل تجربه در حوزه‌های صنفی، آموزشی، فنی و بازرگانی فراهم کند و زمینه‌ساز همکاری‌های پایدار در عرصه واردات و صادرات سیمان باشد. اقدامی که می‌تواند ضمن تحکیم روابط حرفه‌ای، راه را برای افزایش سهم ایران در بازار عراق هموار سازد.

افق‌های تازه همکاری

در این نشست، رئیس انجمن سیمان عراق نیز بر اهمیت گسترش

ایران با جایگاهی استوار در صنعت سیمان منطقه، نه تنها نیاز داخلی را به‌طور کامل تأمین می‌کند، بلکه در بازارهای صادراتی نیز حضوری پررنگ دارد؛ حضوری که این روزها با ابتکار تازه‌ای برای همکاری با عراق، افق‌های تازه‌ای یافته است.

همگرایی دو انجمن

هلدینگ سیمان تأمین اجتماعی (سیتا) به‌عنوان بازوی تخصصی شستا، بزرگ‌ترین مجموعه کارخانجات سیمانی کشور را در اختیار دارد و نقش محوری در توسعه صادرات ایفا می‌کند.

عراق، با نیاز گسترده عمرانی و مزیت همسایگی، مهم‌ترین مقصد صادراتی سیمان ایران است و شستا با بهره‌گیری از توان تولید بالا، به دنبال تقویت